

Hoa Kỳ Được Thế Giới Mặc Nhiên Tôn Vinh Là Bá Chủ

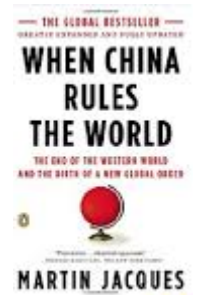
Nguyễn Cao Quyền

Trong những năm gần đây, dư luận chung cho rằng cán cân quyền lực đang chuyển dần từ Mỹ sang một số nước đang nổi, trong đó có Trung Quốc. Báo cáo Global Trend 2015 của Newsweek cũng cho rằng một trật tự thế giới hậu Hoa Kỳ đang xuất hiện, không phải vì Mỹ đã suy yếu mà vì các nước khác đang lớn mạnh. Báo cáo này cho rằng vào đầu năm 2025 Mỹ sẽ không còn giữ vị thế siêu cường duy nhất mà chỉ còn là một nước thứ nhất giữa các quốc gia ngang hàng (first among equals).

Nhận định trên đây có nhiều phần không chính xác nên cần được góp ý thêm trong những đoạn viết tiếp theo. Xin mời quý độc giả tiếp tục theo dõi.

Sức lớn mạnh mau chóng của Trung Quốc đang được thế giới quan tâm.

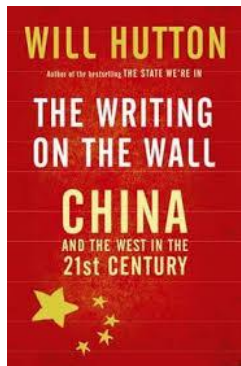
Được quan tâm nhiều nhất trong số các nước đang nổi ấy là Trung Quốc. Trước sự lớn mạnh nhanh chóng của Trung Quốc, nhiều nhà phân tích cho rằng Trung Quốc sẽ thống trị thế giới sau Hoa Kỳ. Một trong những nhà phân tích đó là tác giả người Anh tên *Martin Jacques* với tác phẩm "*When China Rule The World*" xuất bản năm 2009. *Martin* cho rằng việc đó chỉ còn là vấn đề thời gian. Tiêu chí đầu tiên để *Martin Jacques* khẳng định như vậy là mức tăng trưởng kinh tế của Hoa Lục. Ngoài sức mạnh kinh tế tác giả còn nêu ra một số yếu tố khác như văn hóa, văn minh... Tác giả cho rằng vào giữa thế kỷ này Bắc Kinh sẽ trở thành thủ đô của thế giới. Tác giả cũng cho rằng hầu hết các nước Á Châu sẽ chấp nhận sự bá chủ của Trung Quốc và như vậy hệ thống chư hầu (tributary system) có thể coi như đã quay lại Á Châu ngay từ lúc này. Trung Quốc giờ đây đã có thể thách thức trật tự thế giới do các nước Phương Tây thiết lập.

Lập luận quá đơn giản và thiếu dẫn chứng của *Martin Jacques* không mang lại nhiều thuyết phục nên chúng ta lại phải đào sâu thêm thực chất của vấn đề.

Thật ra Trung Quốc không có triển vọng nào để mộng đời

Một tác giả người Anh khác, trái lại đã bác bỏ hoàn toàn lập luận của *Martin Jacques*. Tác giả này tên *Will Hutton* với tác phẩm "*The Writing on the Wall: China and the West in the 21st Century*" xuất bản năm 2007.

Theo *Hutton*, Trung Quốc chẳng có triển vọng nào để thống trị thế giới vì nước này đang phải đối diện với sự nhập nhằng về bản sắc và những yếu kém về kinh tế, nên chính những điều này không cho phép Trung Quốc áp đặt sức mạnh cứng và sức mạnh mềm lên các nước khác.

Thể chế chính trị độc đoán của Trung Quốc không phải là điểm mạnh mà là một nhược điểm vì nó không có cơ chế kiểm soát và cân bằng quyền lực. Kinh tế của Trung Quốc vừa mạnh nhưng lại vừa yếu. Mô hình kinh tế hiện tại của nước này chủ yếu dựa trên xuất khẩu và tiết kiệm không thể tồn tại mãi mãi. Để thay đổi, Trung Quốc cần có một sự thay đổi về chính trị. Người Trung Hoa không tin tưởng vào tương lai vì họ biết rằng Đảng

CSTQ không thể mãi mãi duy trì quyền lực. *Will Hutton* cho rằng, vì những lý do trên, trong tương lai Hoa Kỳ và Phương Tây vẫn dẫn đầu.

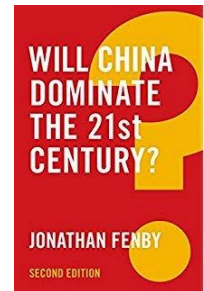
Và Trung Quốc cũng chẳng mang được cái gì mới lạ cho nhân loại.

Trong số những người phủ nhận quan điểm cho rằng trật tự thế giới hiện tại sẽ bị đe dọa bởi sự lớn mạnh của Trung Quốc, còn có một giáo sư đại học Princeton người Mỹ tên là *John Ikenberry*. Ông này cho rằng Trung Quốc chẳng mang đến cho hệ thống tổ chức và điều hành thế giới một cái gì mới mẻ và đặc trưng. Do đó những dự đoán là Trung Quốc sẽ khởi xướng một trật tự thế giới mới là sai lầm.

Một bài viết khác của tác giả *Mixin Pei*, người Trung Hoa đăng trên tuần báo Newsweek ngày 8/12/2009 cũng cho rằng viễn cảnh Trung Quốc tạo ra một trật tự thế giới mới để từ đó leo lên làm bá chủ nhân loại là xa vời. Một trong hai lý do quan trọng mà *Mixin Pei* đưa ra là những khó khăn kinh tế hiện tại của nước này. Mọi chuyện không phải là xuôi chầy và đơn giản như mọi người tưởng tượng. Vấn đề thứ hai được đặt ra là nếu Trung Quốc thực sự mạnh thì tại sao Bắc Kinh lại không đóng một vai trò quan trọng hơn trong các vấn đề quốc tế. Câu trả lời là điều mà Bắc Kinh ưu tiên quan tâm hiện tại là làm sao ổn định được tình hình chính trị trong nước. Vì những lý do trên nên *Mixin Pei* cho rằng Trung Quốc sẽ không thể thống trị thế giới trong tương lai như *Martin Jacques* dự báo.

Như vậy phải lý giải ra sao?

Với sự sụp đổ của mô hình cộng sản thế giới vào những năm đầu của thập kỷ 1990 mô hình của Mỹ đã trở thành vĩ đại và được ưa chuộng khắp nơi trên thế giới. Hợp Chúng Quốc Hoa Kỳ đã ngự trị thế giới không phải chỉ vì sức mạnh kinh tế mà còn về nhiều mặt khác như khoa học, kỹ thuật, văn minh, văn hóa... nói tóm lại là vì vị thế "bá chủ" của nước này. Về phương diện kinh tế. Hoa Kỳ tương trưng cho 25% của sức sản xuất thế giới. GDP của Hoa Kỳ cao gấp rưỡi GDP của Nhật Bản. Với sức sản xuất vô địch như vậy Hoa Kỳ đương nhiên là quốc gia mạnh nhất hoàn cầu về phương diện mậu dịch. Nhờ những xí nghiệp đa quốc gia mang quốc tịch Mỹ, Hoa Kỳ đầu tư khắp nơi khắp chốn trên mặt địa cầu. Đồng đô la Mỹ được ưa chuộng trong mọi giao dịch quốc tế. Hoa Kỳ đồng thời cũng là một mô hình văn hóa được cả thế giới ưa thích. Tiếng Anh được thông dụng khắp hang cùng ngõ hẻm. Phim ảnh âm nhạc và cách sống văn minh được cả thế giới bắt chước.

Vì có sức mạnh và một nền văn minh lan tỏa khắp thế giới *Hoa Kỳ được thế giới mặc nhiên tôn vinh làm bá chủ*. Hoa Kỳ chinh phục thế giới không bằng vũ lực như đế quốc cộng sản ngày nay hay những đế quốc La Mã, Mông Cổ, Trung Quốc, Anh Quốc thời xưa, mà bằng sức mạnh của dân chủ tự do.

Và phải kết luận thế nào?

Nếu nhận xét một cách thực tế và khoa học thì phải nói rằng Trung quốc còn lâu, và cũng có thể là không bao giờ, trở thành bá chủ của thế giới. Để có thể làm bá chủ thế giới, một cường quốc cần hội đủ năm điều kiện sau đây.

- **Điều kiện kinh tế** : Gần đây nền kinh tế của Trung Quốc đã tăng trưởng một cách nhanh chóng. Tuy nhiên đó chỉ là một sự tăng trưởng về số lượng chứ không phải là một sự tăng trưởng về phẩm chất. Và ngay cả về số lượng thì mức tăng trưởng ấy cũng chỉ đủ để chạy vào túi những người thuộc giai cấp lãnh đạo.
Chúng ta cần để ý rằng hiện tượng nói trên không xảy ra ở nước Mỹ. Không xảy ra ở Mỹ vì ở Mỹ nền kinh tế quốc doanh không có chỗ đứng, trừ một vài lãnh vực thật cần thiết. Tại Mỹ nền kinh tế tự do là yếu tố căn bản cho hệ thống tài chánh toàn cầu. Hơn 80% của khối lượng trao đổi tài chánh thế giới được thực hiện bằng đồng đô la Mỹ, và chừng nào đồng đô la ấy còn được thế giới tin cậy thì uy tín kinh tế của Mỹ chưa thể bị ai đánh bại.
- **Điều kiện quân sự** : Sức mạnh và sự tân tiến của quân đội Hoa Kỳ hiện nay vẫn chưa bị nước nào qua mặt. Ngân quỹ quốc phòng của Mỹ là 37% ngân quỹ quốc phòng của tất cả các quốc gia trên thế giới và tỷ lệ này sẽ không suy xuyển trong thời gian. Ngân sách quốc phòng Mỹ vào lúc này vẫn là bốn lần ngân sách quốc phòng của Trung Quốc. Quân lực của Mỹ được dàn trải rộng khắp trên mặt địa cầu và cho đến nay vẫn chưa có dấu hiệu thuyên giảm.
Gần đây Hoa Kỳ có cắt bớt tài khoản dành cho quân số thì những tài khoản này lại được dùng để làm mạnh thêm cho các binh chủng hải quân và không quân chứ không phải là những dấu hiệu suy nhược. Trung Quốc làm sao theo nổi Mỹ về phương diện này trong thời gian trước mắt.
- **Điều kiện chính trị** : Sức mạnh chính trị của một quốc gia phải được lượng định theo nhiều chiều kích. Đối với nước Mỹ ngoại viện là chất xi-măng gắn liền Washington với các thủ đô khác trên thế giới. Từ

lâu, ngoại viện Mỹ đã trở thành quen thuộc trên khắp nẻo đường của nhân loại và đã đánh bật được nhiều cảnh nghèo đói khổ cực. Muốn có một chính sách ngoại giao tốt đẹp không phải nước nào cũng làm được. Điều kiện trước tiên cần phải có là sự ổn định trong nước. Vì Mỹ là một nước tự do dân chủ lâu đời nên sự ổn định là một vấn đề tự nhiên. Năm mươi triệu dân Mỹ hiện nay là người sinh trưởng ở nước ngoài. Con số này là vô địch. Ai cũng nhìn về nước Mỹ như một thiên đường hạ giới.

- *Điều kiện khoa học tiên tiến* : Trong 9 công ty có trình độ kỹ nghệ cao của thế giới thì 8 công ty là của Mỹ. Nếu ta chú ý đến trình độ kỹ thuật siêu đẳng của công nghệ thì phải thấy con số 8 nói trên là quý trọng. Tuy sinh sau đẻ muộn nhưng Hoa Kỳ cho đến nay lúc nào cũng là quốc gia sản xuất nhiều dầu hỏa và khí đốt nhất thế giới. Các đại học và định chế khoa học của Mỹ được cả thế giới ngưỡng mộ và lúc nào cũng cung cấp cho nước Mỹ đầy đủ những điều kiện cần thiết để phát triển. Hơn 30% số tiền nghiên cứu khoa học của thế giới đã được chi tiêu tại Hoa Kỳ.
- *Điều kiện văn hóa và văn minh* : Có thể nói là Hoa Kỳ có một trình độ văn hoá và văn minh tiên tiến nhất thế giới hiện nay. Con số người di cư, bỏ quê cha đất tổ, bỏ nơi chôn rau cắt rốn, đến Hoa Kỳ sinh sống chứng tỏ kịch bản này. Sự phát triển văn minh và văn hóa của Hoa Kỳ là một sức mạnh không nước nào bì kịp. Thử nhắm mắt lại để tưởng tượng sức mạnh vô địch này rồi đem so sánh với những gì đã và đang xảy ra ở Trung Quốc, thì có thể tin rằng còn lâu Trung Quốc mới bắt kịp Hoa Kỳ còn việc có thể thay thế được Hoa Kỳ hay không thì quả là một điều “vô vọng”. /.

Bài viết hoàn tất ngày 15/11/2017.